

de voorgaanden te volgen

Met gewende bewegingen van hun sterke handen droegen de dragers de kist naar buiten en in Alex kwam op dat oogenblik de sprakeloze verbazing, die voor een oogenblik al het andere verduwde, dat hij dit niet belette, dat hij dit toeliet, zoo maar zonder een hand uit te steken en die menschen, die donker gekleede menschen met hun strakke, onbewogen gezichten ongehinderd begaan liet

En dan ging hijzelf al, in steeds dezelfde verwondering, alsof dit alles maar een droom was en straks de werkelijkheid ten volle weerkeeren zou, alsof een vreemde hem voortduwde en hem gaan deed, waarheen hij niet wilde. . .

Een oogenblik gingen ze onder de nog immer neervallende regen, streek een vochtige aardgeur langs hun hoofden. . . dan stapten ze in het wachtende rijtuig, waarvoor de groote fiere paarden, ongeduldig, af en toe de hoeven met een zacht dof geluidje verzetten en de droppels schudden van hun donkere koppen. . .

Ze reden al.

Achter het droefgeestig-zwarte gordijntje zaten ze met hun drieën, de moeder, de vader, de zoon. . .

Soms schoven de wielen berustigend langs het plaveisel van stille wegen, dan hinderlijk rumoerig over harde botsende straatsteenen. . . Geen woord viel tusschen hen drieën.

Er was geen uitzicht naar de wereld buiten, die door het zwarte gordijn volkomen was weggesloten, er was alleen het zien naar binnen, waar de smart woonde.

„Alex. . .”

„Ja. . moeder. . .”

Stilte weer.

Wat was er te zeggen, hoe was het aan te raken, dat haar moederhart nier ineenkromp en haar oogen niet openbaren zouden, de eigen smart, om haar jongen, haar eenigen zoon. . .

Het rijtuig vervolgde zijn trage gang,

daarachter kwamen de anderen; gelijkmatig met ingehouden tred, stapten de donkere paarden, terwijl almaar onzichtbaar voor de inzittenden, de zoete zomerregen neersijpelde en de droge aarde weldadig verfrischte. . .

Met een voorzichtige schok stond de wagen.

De vader stapte het eerst naar buiten, dan volgde de moeder. Even legde ze haar kleine hand op die van haar zoon. . . „Kom jongen. . . .” En tegelijk beleefde ze scherp en helder het oogenblik van de trouwdag weer, toen Alex en Lucie, zoo stralend en gelukkig voor haar uit, de deur van de kerk waren binnengegaan. . . Hoe lang was dat geleden. Was het gisteren geweest, eergisteren misschien. . . ?

En dan gingen ze al. . .

Achter hen zouden de anderen zeker wel volgen, ze zagen er niet naar, ze letten er niet op. . . Ze gingen met hun drieën achter het zoo plotseling weggerukte aan. . . zijn vrouw en. . . hun dochter toch. . .

Bij de open groeve, waar de dragers hun last neerzetten op de vochtige geurige aarde, schaarden ze zich tot een kring. . . de dominee trad naar voren. . .

Had hij thuis niet precies geweten, wat hij zeggen wilde?

Had hij het dan alles niet woordelijk en nauwkeurig geweten? Maar waarom vielen al die zinnen dan uit hem weg en waarom zei hij zoo gansch andere woorden, dan zijn bedoeling was geweest?

Kwam het omdat hij op eenmaal Alex zag. . . . wiens oogen in één intense spanning rusten bleven op de smalle donkere kist, alsof het nooit bestaan zou, dat hij zonder dien aanblik, zonder dit vlak en tastbaar, dichtbij te weten, weer terug keeren kon tot het leven, dat hem toch weer roepen moest met zijn dwingende stem en dat toch zijn antwoord hem weer afdwingen zou?

Zijn grijze haar woei zachtjes heen en weer . . . zijn oude gerimpelde hand gebaarde . . . terwijl hij probeerde te spreken, niet tot de moederlooze, maar tot één, die weer in het leven zou hebben te staan als te voren, die zijn taak weer zou hebben op te vatten als te voren, omdat God zelf hem nog zette middenin dat leven . . .

„Ik weet, welk een groote smart God over u gebracht heeft,” eindigde hij, „maar ik weet ook zoo'n gezegende troost . . . Het is voor ons allen zoo ontzaglijk moeilijk, om haar over te geven aan Hem, Die haar opeischte, maar het is toch voor haar zoo onbegrijpelijk heerlijk om bij God te zijn, in het Huis met de vele woningen, in den schoonen Hemel zelf . . . Kunnen we haar deze zegen misgunnen? We kunnen alleen maar bidden, of God ons, achterblijvenden, nabij wil zijn, of Hij ons willig maken zal tot de taak, die elk van ons weer wacht op deze aarde, totdat Hij ook ons roept in Zijn Vaderhuis . . .

En Hij zal ons nabij zijn, Hij zal ons niet verlaten. Zijn machtige Vaderhand zal u niet loslaten . . .”

De oogen van den jongen vader hadden de troosteloze kist losgelaten en volgden de hand van den ouden dominee, die zich hief naar den hemel boven hen . . .

Was er dan toch ergens een straal van licht, was toch ergens een blank verschiet . . .

Even langzaam, als ze gekomen waren, trokken ze terug, reden ze door de stille straten onder de bedekte lucht, waaruit het opgehouden had te regenen.

Een oogenblik gingen ze weer onder de milde zomerlucht, dan stonden ze allen opnieuw in de kamer, waar de duistere donkerheid nog onveranderd heerschte . . .

Maar doorlopend naar de kamer boven, kwam Alex het vertrek in, waar de rosebekte wieg onveranderd

stond en boog zich over het kleine slapende menschje.

Voorzichtig nam hij het witte bundeltje in zijn armen, stond er mee in de donkere kamer en voor het eerst sinds die dagen, zag hij met aandacht op het jongetje neer.

Was het de stem van het leven, die tot antwoorden drong?

Of was het de stem van God? . . .

Toen, met een snik, legde hij het kindje terug in de wieg, waar het rustig verder sliep, met het kleine hulpeloze gezichtje, het mondje even open . . .

III

In den stralend helderen morgen gingen ze samen . . . de vader en de zoon, met gelijke langzaam-groote stappen, tot ze kwamen bij het oude kantoor met de hooge donkere zolders daarboven.

Voor de deur stonden ze even en zagen naar de schepen op de blank lichte rivier . . . de schepen, die laden moesten.

Een telegrambesteller reed op hen aan, overhandigde een groen toegevoegen couvert . . .

De oude heer las het door, tuurde naar de dichtstbijliggende boot. In de verte rinkelde, helder tinkelend geluid in den blij lichten morgen, het belletje van den telegrambesteller nog . . .

Aarzelend even zag de vader opzij.

„Alex, hier . . . Plankers vraagt om 200 baal . . .” en hij bedacht hoe Alex altijd de eerste geweest was, die met een vlugge beweging het gebrachte telegram opengeritst en gelezen had . . .

Alex las op zijn beurt, tuurde dan ook langs de booten in het water.

Het was opnieuw de stem van het leven, het was opnieuw de stem van God, die tot antwoorden drong.

„Die moeten vandaag nog verstuurd worden, Alex . . .”

Een oogenblik bleven ze zwijgend kijken naar het beweeglijke water,

BRIEVEN UIT INDIË

ONS ZENDINGSFEEST

DOOR M. A. M. RENES—BOLDINGH

NU is 't Zendingsfeest in Batakland, en 't is een stralende Zondagmorgen. De zon heeft dadelijk bij haar opkomst om zes uur, reeds kans gezien, om door de lichte nevelen heen te dringen, die immer weer in den nanacht het dal komen bedekken. De laatste flarden van den nachtsluier pronken nog als gouds-doorweven donsjes voor de bergwanden, maar de dalwind neemt ze zachtjes op en draagt ze de grillige rotsklooven in, waar ze wachten kunnen, tot Silindoeng hen weer noodig heeft.

De klokken van Pea Radja, de goede moederkerk van heel Batakland, luiden nog eens zoo vroolijk en noodend als anders. Ergens van uit den bergwand antwoordt een stem, en nog een. Een paar torentjes in 't dal beginnen spoedig ook mee te zingen, en dan komen langs alle wegen en bergpaadjes en glibberige sawahwallen de feestelijke kerkgangers aangewandeld. De jonge meisjes hebben de mooiste bontzijden sjaals over de schouders geslagen en de gouden haarnaalden sieren den zwaren, zwarten haarwring.

De getrouwde vrouwen dragen de meer soliede eigengeweven Bataksche schouderdoek, die er op berekend is, dat er ook een kind in meegenomen kan worden. Stemmig donkerpurper en donkerblauw zijn die doeken, een enkel aarzelend wit lijntje geeft wat kleur er aan, en de randen zijn versierd met veel helder kralenborduur en bonte franje.

De kerkgangers loopen ouder gewoonte achter elkaar, mannen en vrouwen streng afgezonderd. Dat is zoo de oude adat in Batakland. Eveneens is 't adat, dat er niet luidop gelachen en gepraat mag worden onderweg. Maar op de vaak ontroerend zachte gezichtjes der meisjes, en op de zorgelijke trekken der ouderen, die reeds zoo dikwijls den

nood en 't leed in de oogen hebben gezien, ligt toch de vroolijke glans van den dag, die nu wordt ingeluid. 't Is immers ook een echte ari pesta, een feestdag voor Christen-Batakland. Want 't is geen kleinigheid, wanneer een jonge inheemsche kerk zich zoo van haar plichten tegenover God en menschen bewust is, dat ze zelf reeds zendingen uitzendt naar 't Mohamedaansche Zuiden, om aan de daarwonende volksenooten het bliide Evangelie te brengen. Daar is veel goede wil voor noodig, maar ook veel geld. En 't is nu 't feest van den dag, om de lasten mee te helpen dragen; en als daarbij dan nog de zon zoo schijnt als dezen morgen, dan moet er over alle dingen van 't leven wel een glans van verheerlijking komen.

Door de wijdopen vensters van de Pea Radja kerk komen de orgeltonen al naar buiten en door de versierde deuropening, waaromheen de geel verdrogende bladspitsen der rondgebogen palmladeren zachtjes ritselen in den tochtwind, stappen al vroege kerkgangers naar binnen. Meer echter blijven buiten, nog wat talmen op de stoepen en beschaduwde walletjes rondom 't kerkerrein. Daar worden baby's bezonderd en snel nog even geholpen of gevoed, opdat de moeder straks in de kerk een oogenblikje rustig zal kunnen kijken en luisteren.

In Pea Radja is voor de gewone Zondagsche kerkdiensten de gewoonte van kinderen meenemen reeds lang afgeschaff, maar in de meer afgelegen kerkjes is 't nog gebruik om ze mee te brengen, zoodat de pandita nu en dan overstemd wordt door uitbrekend kindergeschrei, kijvende moederstemmen of hondgeblaf. Of 't gebeurt, dat iets grootere kinderen 't gehoor in opschudding brengen door de overhaaste manier waarop ze de kerk uit moeten loopen.

L

BRIEVEN UIT INDIË

ONS ZENDINGSFEEST

DOOR M. A. M. RENES—BOLDINGH

NU is 't Zendingsfeest in Batakland, en 't is een stralende Zondagmorgen. De zon heeft dadelijk bij haar opkomst om zes uur, reeds kans gezien, om door de lichte nevelen heen te dringen, die immer weer in den nanacht het dal komen bedekken. De laatste flarden van den nachtsluier pronken nog als goud-doorweven donsjes voor de bergwanden, maar de dalwind neemt ze zachtjes op en draagt ze de grillige rotsklooven in, waar ze wachten kunnen, tot Silindoeng hen weer noodig heeft.

De klokken van Pea Radja, de goede moederkerk van heel Batakland, luiden nog eens zoo vroolijk en noodend als anders. Ergens van uit den bergwand antwoordt een stem, en nog een. Een paar torentjes in 't dal beginnen spoedig ook mee te zingen, en dan komen langs alle wegen en bergpaadjes en glibberige sawah-wallen de feestelijke kerkgangers aangewandeld. De jonge meisjes hebben de mooiste bontzijden sjaals over de schouders geslagen en de gouden haarnaalden sieren den zwaren, zwarten haarwring.

De getrouwde vrouwen dragen de meer soliede eigengeweven Bataksche schouderdoek, die er op berekend is, dat er ook een kind in meegenomen kan worden. Stemmig donkerpurper en donkerblauw zijn die doeken, een enkel aarzelend wit lijntje geeft wat kleur er aan, en de randen zijn versierd met veel helder kralenborduursel en bonte franje.

De kerkgangers loopen ouder gewoonte achter elkaar, mannen en vrouwen streng afgezonderd. Dat is zoo de oude adat in Batakland. Eveneens is 't adat, dat er niet luidop gelachen en gepraat mag worden onderweg. Maar op de vaak ontroerend zachte gezichtjes der meisjes, en op de zorgelijke trekken der ouderen, die reeds zoo dikwijls den

nood en 't leed in de oogen hebben gezien, ligt toch de vroolijke glans van den dag, die nu wordt ingeluid. 't Is immers ook een echte ari pesta, een feestdag voor Christen-Batakland. Want 't is geen kleinigheid, wanneer een jonge inheemsche kerk zich zoo van haar plichten tegenover God en menschen bewust is, dat ze zelf reeds zendingen uitzendt naar 't Mohamedaansche Zuiden, om aan de daarwonende volksgenooten het blijde Evangelie te brengen. Daar is veel goede wil voor noodig, maar ook veel geld. En 't is nu 't feest van den dag, om de lasten mee te helpen dragen; en als daarbij dan nog de zon zoo schijnt als dezen morgen, dan moet er over alle dingen van 't leven wel een glans van verheerlijking komen.

Door de wijdopen vensters van de Pea Radja kerk komen de orgeltonen al naar buiten en door de versierde deuropening, waaromheen de geel verdrogende bladspitsen der rondgebogen palmladeren zachtjes ritselen in den tochtwind, stappen al vroege kerkgangers naar binnen. Meer echter blijven buiten, nog wat talmen op de stoepen en beschaduwde walletjes rondom 't kerkterrein. Daar worden baby's bezonderd en snel nog even geholpen of gevoed, opdat de moeder straks in de kerk een oogenblikje rustig zal kunnen kijken en luisteren.

In Pea Radja is voor de gewone Zondagsche kerkdiensten de gewoonte van kinderen meenemen reeds lang afgeschaff, maar in de meer afgelegen kerkjes is 't nog gebruik om ze mee te brengen, zoodat de pandita nu en dan overstemd wordt door uitbrekend kindergeschrei, kijkende moederstemmen of hondgeblaf. Of 't gebeurt, dat iets grootere kinderen 't gehoor in opschudding brengen door de overhaaste manier waarop ze de kerk uit moeten loopen.

Op 't Zendingsfeest echter moet er niemand genoodzaakt zijn, om thuis te blijven, en zoo zitten er nu ook moeders met zuigelingen in den slendang of aan de borst, kleine, kleine poppetjes, van misschien slechts enkele weken oud, die als jonge, naakte diertjes zich aandrukken tegen het warme moederlijf.

Doch langzamerhand wordt 't vol in de kerk. De laatste menschen zijn nog binnengekomen, de leerlingen der verschillende scholen zitten netjes en ordelijk op hun plaatsen; 't kerkkoor is ook voltallig aanwezig en de sintoetoes of ouderlingen hebben zich min of meer plechtig neergezet. Een jonge goeroe geeft 't vers aan, waarmee de dienst geopend wordt, en met een waar welbehagen spant een ieder zich in, om z'n stem zoo luid mogelijk mee te doen klinken.

Daarna neemt Pandita Paulus plaats naast de tafel vóór den preekstoel, die met 't fijne, witlinnen kleed een echte altaartafel is, in den besten zin van 't woord, en wacht glimlachend af, welke gaven hem heden gebracht zullen worden. Daar begint 't al. Een vijftal vrouwen in bonten Zondagsstaat, komen door de hoofdingang en loopen over 't breede middenpad met de kalme, zelfbewuste gang van menschen, die van jongsaf gewend zijn, alle lasten op 't hoofd te dragen. Ook nu dragen ze hun feestgave op 't hoofd de kerk binnen: groote gevlochten zakken met ongepelde rijst. In den mond der zak steekt een tuil bonte bloemen en groen, en terwijl in de kerk de halzen gerekt worden, om goed te kunnen zien, laten de vrouwen voorzichtig hun rijstzakken neer op de altaartafel. Dat is hun gave voor God en Zijn Rijk, op eigen akker gegroeid, geoogst en gedorscht, en geworden tot een stuk van hun leven. De vrouwen hebben de sawah's omgewerkt, tot de knieën dikwijls in de weeke modder, staand, met eigen handen de zware ijzeren werk-

tuigen hanteerend, terwijl de mannen de vele wallen en waterkeeringen ophoogden en bijwerkten. De mannen hebben gezaaid, de vrouwen uitgeplant, de vrouwen hebben ook de rijpe aren gesneden, en de mannen hebben ze gedorscht op 't veld, des avonds en 's nachts, wanneer de zonnebrand was weggetrokken uit 't dal, en het fakkellicht flikkerde en de stemmen verre klonken. En nu — een gave voor den Heer, neergelegd op Zijn altaar.

De vrouwen schikken iets naar elkaar toe, één zet in, en daarna zingen ze in prachtige onbevangingen hun lied, waarin ze aan Toewan Jezus hun gave opdragen. En de Pandita spreekt ze kort toe, bedankt ze met een handdruk en geeft ze een tekst mee in 't hart. Nu komen er anderen. Een stoet van mannen, vrouwen en kinderen komen hun gave brengen. 't Zijn de verplegers der beide hospitalen met hun gezinnen. De groote dochters mogen 't geschenk dragen — ook al weer handig balanceerend op 't hoofd. Zakken rijst zijn 't weer, en dan nog aan gekruiste bamboestokken zelfvervaardigde handwerkjes, kleedjes en kussens, en kinderpakjes in bonte kleuren.

Ook zij schikken hun gave op 't altaar en zingen uit volle borst; de mannen diep, de vrouwen hoog en te scherp soms; een zuigeling in den draagdoek kraait een deuntje mee, en een klein meisje in veel te groote jurk, draait haar hoofdje nieuwsgierig de volle kerk toe, één vinger in den mond, 't andere handje stevig aan moeders sarong geklemd.

Ook hen bedankt de Pandita en terwijl hij nog spreekt komt een geraas van drukke stemmetjes de hoofddeur binnen dringen. 't Kleine goedje van de bewaarschool komt onder leiding van een zendingszuster en een inlandsch onderwijzeresje, smalletjes gekleed in sarong en kabaai. De kleintjes hebben witte jurkjes aan en roode strikken in 't donkere haar. Ze houden elkaar stevig